Засновники журналу:
ПВНЗ "Університет економіки і підприємництва"
ПП "Інститут економіки, технологій і підприємництва"

Головний редактор:
Стельмащук А.М., д.е.н., професор

Заступник головного редактора:
Капітанець С.В., к.п.н., доцент

Редакційна рада:
Капітанець О.М., к.п.н., доцент
Баланюк І.Ф., д.е.н., проф.
Малік М.Й., д.е.н., проф., академік НААНУ

Редакційна колегія:

Березівський П.С., д.е.н., проф.
Дусановський С.Л., д.е.н., професор
Гольденгорін Б.І., д.т.н., професор
Іващук Н.Л., д.е.н., доцент
Калінчик М.В., д.е.н., проф.
Кузьмін О.Є., д.е.н., професор
Лавейкін М.І., д.е.н., доцент
Пархомець М.К., д.е.н., проф.
Садова У.Я., д.е.н., ст.н.с.
Семів Л.К., д.е.н., професор
Шевчук Л.Т., д.е.н., професор

Наукові редактори:

Джерелейко С.Д., к.е.н., доцент
Капітанець Ю.О., к.е.н., доцент
Кравчук Л.М., к.е.н., доцент
Несторишен І.В., к.е.н., доцент
Прус Л.Р., к.е.н., доцент
Пуцентейло П.Р., к.е.н., доцент
Сава А.П., к.е.н.
Туржанський В.А., к.е.н.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

Всеукраїнський науково-виробничий журнал

4'2011 (7)

Зміст

I. Економіка та управління національним господарством

Стельмащук А.М. ОБҐРУНТОВАНА МИТНА ПОЛІТИКА - ВАЖЛИВА УМОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 3

Семів Л.К., Семів Р.А., Гаврилко П.П. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬСТВА ЗНАНЬ 12

Жаворонкова Г.В. ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 17

Нагорнова О.В. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ РЕГІОНУ 22

Глубіш Л.Я., Ярема Л.В. ЗЕМЛЯ – ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ВЕДЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ 25

Шевчук О.І. ТРУДОВА МІГРАЦІЯ ТА БЕЗРОБІТТЯ ЯК ФАКТОР НАРОДЖУВАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ 28

Герасименко О.М. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО АКТИВИ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ П(С)БО В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ 32

Ожема С.В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ 37

Мица Н.В. СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ 40

Пука Н.В. ФАКТОРИ СТАНУ УКРАЇНСЬКОЇ СІМ'Ї ТА ІХ СТРУКТУРА 47

Шевчук Б.Р. КОНФЕСІЙНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА 51

Іванова Н.С. ЗАСТОСУВАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ 54

Кирпа С.В. ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА: ІІ СУТЬ ТА ГЕНЕЗИС 60

Орешняк В.Л. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПЕРЕХОДУ КРАЇН СВІТУ ДО МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 64

II. Економіка та управління підприємствами

Іващук Н.Л., Лопушанський О.В., Іващук О.В. УПРАВЛІННЯ ДИВЕРСИФІКОВАНИМ РИЗИКОМ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ ГАЗОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 69

Геліч Н.В. УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ АДАПТАЦІЄЮ ПЕРСОНАЛУ 74

Юкіш В.В. ЗМІНА СТИЛІВ ЛІДЕРСТВА КЕРІВНИКА ПІДПРИЄМСТВА ВІДПОВІДНО ДО ЕТАПІВ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ 76

Михайлишин Н.П., Мельник Н.Г. ТОС – ТЕОРІЯ, ЩО ЛАМАЄ СТЕРЕОТИПИ 81

Куц Л.Л., Шульгат Н.І. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ТА ІІ РОЛЬ У ЗМІЦНЕННІ СТРАТЕГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 84

Абрамова О.В. ЛАНЦЮЖОК УТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ 88

Грузінова Л.О. ПОТЕНЦІАЛ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ВЗАЄМОДІЙ УПРАВЛІНСЬКОГО ПЕРСОНАЛУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ 93

III. Регіональна економіка

Садова У.Я., Теслюк Р.Т. ЛОКАЛЬНИЙ ВИМІР ДИНАМІКИ ДЕМОГРАФІЧНИХ ЗМІН У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 97

Гудзь П.В., Шарова С.В. ЦІНОВИЙ ФАКТОР РОЗПОДІЛУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ЖИТЛА 104

Чорний Р.С., Комарницька Г.О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІСЬКИХ І СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ ЯК СЕРЕДОВИЩА ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ 109

Киришун Л.В. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСІВ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ 113

Колосінський Є.Ю. СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 117

Легкий В.І. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАЦЕНАДЛИШКОВОСТІ В РЕГІОНІ 120

Попадюк О.М. ОЦІНКА МЕХАНІЗМІВ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ АГРОФОРМУВАНЬ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ 124

Орлова К.Є. АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ДОБУВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ 130

IV. Економіка природокористування і екологія

Тихенко Р.В. РОЛЬ ЗЕМЛЕВПОРЯДНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ 137

Мовчан Т.В. ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ 140

Павлюк У.В. ДОСЛІДЖЕННЯ МІСЬКОЇ ЕКОСИСТЕМИ НА БАЗІ ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ 143

Марченко К.С. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ 146

Редактор:
Довгань О.М.

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 16753-5327Р від 10.06.2010 р.

Рекомендовано до друку
Вченою Радою ПВНЗ
"Університет економіки і підприємництва",
протокол № 1
від 30 серпня 2011 р.

Затверджено Постановою Президії ВАК України від 22 грудня 2010 р. № 1-05/8 як наукове фахове видання України

Підписано до друку
12 вересня 2011 р.

Адреса редакції:
29016, м. Хмельницький,
вул., Львівське шосе, 51/2
тел. (0382) 72-82-50
www.uniep.km.ua
s.kapitanets@mail.ru

Тираж 300 прим.

Формат 70x108/16.
Папір офсетний.
Ум. друк арк. 30,0

Віддруковано з готових діапозитивів в СМП «ТАЙП»
вул. Чернівецька, 44 б,
м. Тернопіль, 46000
Тел. 38(0352) 52-75-00;
38(0352) 52-61-61

Усі права захищені. Передрук дозволяється лише зі згоди автора та редакції. Редакція не завжди поділяє думку автора й не відповідає за зміст та фактичні помилки, яких він припустився.

© ПВНЗ "Університет економіки і підприємництва"
© ПП "Інститут економіки, технологій і підприємництва

Кобзєв І.С. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ПРОЦЕСИ ЙОГО ВІДТВОРЕННЯ	150
Сірик Т.А. ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІМЕРНОЇ УПАКОВКИ	154
V. Інноваційно-інвестиційна діяльність	
Олексюк О.С. ІНФОРМАЦІОЛОГІЯ – ФУНДАМЕНТАЛЬНА ГЕНЕРАЛІЗАЦІЙНА НАУКА ПРО ІНФОРМАЦІЮ	158
Гринкевич С.С., Комеліна О.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	163
Стец І.І. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВІДТВОРЕННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ЕКОНОМІЦІ	169
Заклекта О.І., Хартоняк Г.Ф. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ	173
Зибарєва О.В., Кравчук Л.М. ФОРМИ ПРОЯВУ ДЕВІАНТНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ	178
Шевчук А.В. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПОЛЕ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ	180
Москаленко О.В. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОНІТОРИНГУ ПОРТФЕЛЮ РЕАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ БАНКУ	186
Ковач М.И. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ГОСПОДАРСТВА	193
Білан О.С. ОРГАНІЗАЦІЙНО – ЕКОНОМІЧНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПЛАНУВАННЯ НА КОНДИТЕРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	197
Горбатюк О.В. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	202
Іванович І.Ю. ОЦІНКА ЗЕМЕЛЬНОГО РЕСУРСУ ЯК СКЛАДОВОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	204
VI. Облік, аналіз і аудит	
Бердар М.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	209
Олійничук В.М. ІНФОРМАЦІЙНА МІСТКІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТА ІІ РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	213
Таратута Л.В. УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНОЮ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В УМОВАХ КРИЗИ	220
Дутчак І.Б. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТРАНСПОРТНО-ЗАГОТІВЕЛЬНИХ ВИТРАТ	229
Туржанський В.А. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ «ОВЕРДРАФТУ» НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ	233
Лищенко О.Г., Козачок І. А., Назаренко М.О. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У КАЗНАЧЕЙСТВІ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	238
Олійник Т.О., Черник Д.О. СТВОРЕННЯ РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ	243
Квасницька Р.С., Колеснік А.В. БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ: СУТЬ ТА ОСНОВНІ ПЕРЕДУМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ	247
Мордвінцева Т.В., Чала К.С. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОКУМЕНТООБІГУ РУХУ ЗАПАСІВ МІЖ СТРУКТУРНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ ПІДПРИЄМСТВА	250
VII. Менеджмент, маркетинг, підприємництво	
Сотник І.М. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ РИНКУ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ	255
Забуранна Л.В. ЛОГІСТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ	260
Прус Л.Р. ТИПОЛОГІЯ БЕНЧМАРКІНГУ	265
Малишкіна Т.Г. ПІДСИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАРКЕТИНГУ ЯК ОКРЕМИЙ КОНТУР УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	269
Тягунова З.О. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНКИ МАРКЕТИНГОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ	275
Бірюкова О.Ю. СТРУКТУРА КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМИ ТОВАРИСТВАМИ	281
Карман О.В. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОВОЧІВ ВІДКРИТОГО ҐРУНТУ ГОСПОДАРСТВАМИ НАСЕЛЕННЯ	287
VIII. Фінансово-кредитна система	
Турченюк Т.В., Гончарова М.Л, Гордієнко В.П. ЕКОНОМІЧНІ КРИЗИ: МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ	291
Тулуш Л.Д., Прокопчук О.Т. СПЕЦІАЛЬНІ РЕЖИМИ СПРАВЛЯННЯ ПДВ ЯК ФОРМА ФІНАНСОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	294
Педченко Н.С., Ігнатенко В.Ю. ПОДАТКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА БЮДЖЕТНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	298
Лискава Кшиштоф. ЕВОЛЮЦІЯ ФОРМУВАННЯ ГРУПОВОГО СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ)	304
Мироненко М.Ю., Сімонова І.В. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ	308
Тимохіна Г.О. ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК АМОРТИЗАЦІЇ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ	311
Пилипів О.М. ФОРФЕЙТИНГ ЯК ФОРМА ЕКСПОРТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ТА СПЕЦИФІЧНИЙ ВИД КРЕДИТУВАННЯ	320
Бержанір І.А. ЛІКВІДНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ	323
Матлага Л.О. ПЕРСПЕКТИВИ ОПТИМІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ БАНКІВ В УКРАЇНІ	327
Хроніка подій. Повідомлення.	332

УДК 657:069.51(4/9)

Герасименко О.М.,
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку
Національний університет державної податкової служби України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО АКТИВИ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ЗАСТОСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ П(С)БО В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Постановка проблеми. Кінець 2010 початок 2011 років ознаменувався затвердженням більше як десяти національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (далі НП(С)БОДС), які у відповідності до Стратегії модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007 – 2015 рр. [6] повинні відповідати вимогам міжнародних стандартів. Не зважаючи на те, що затверджені стандарти набирають чинності з 01.01.2013 року, їх зміст та можливості практичного застосування викликають не аби який інтерес у практиків і науковців та сподівання отримати відповіді на цілий ряд проблемних питань організації і методики бюджетного обліку.

Одним з найбільш дискусійних питань не тільки в Україні, але майже і у всьому світі є доцільність взяття на облік активів, які мають художню, історичну, етнографічну, археологічну, естетичну, архітектурну, мистецьку чи іншу культурну цінність, наприклад музейних предметів і колекцій чи об'єктів культурної спадщини. В міжнародних стандартах бухгалтерського обліку для державного сектора (International Public Sector Accounting Standards), які є базовими для багатьох країн, такі активи об'єднуються поняттям «активи спадщини».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку теорії та практики бухгалтерського обліку в бюджетних установах сприяли роботи цілого ряду українських вчених таких як П.Й.Атамас, Ф.Ф. Бутинець, Р.Т. Джога, І.Т. Ткаченко, С.В.Свірко та інших, але цілісні наукові дослідження щодо обліку музейних предметів і колекцій чи об'єктів культурної спадщини відсутні.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні порядку обліку активів спадщини відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі та формуванні пропозицій щодо його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. В національних П(С)БО в державному секторі на відміну від міжнародних стандартів термін «активи спадщини» не використовується. Натомість відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» в загальній класифікації основних засобів виділяється група «Музейні фонди», а пунктом 9 до музейних фондів віднесено: «історичні будинки та пам'ятники, археологічні ділянки, заповідники та природоохоронні зони, твори мистецтва тощо» [3]. Такий перелік повністю відповідає прикладам активів спадщини, які наведені в IPSAS 17 «Property, plant and equipment» [7]. Таким чином, в міжнародних та національних стандартах мова йде про одні і ті ж активи, тільки в міжнародних стандартах вони іменуються активами спадщини, а в національних – музейними фондами. Тому, насамперед, виникає потреба проаналізувати зазначені терміни та з'ясувати доцільність запровадження в національну облікову систему терміну «музейні фонди», а також провести порівняльну характеристику порядку обліку об'єкта дослідження відповідно до міжнародних і національних стандартів.

Основні норми щодо визнання та обліку об'єкта дослідження відповідно до міжнародних та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі містяться в табл. 1.

Дані таблиці 1 свідчать про різні підходи до визнання і обліку об'єкта дослідження в міжнародних і національних стандартах бухгалтерського обліку в державному секторі.

Відповідно до IPSAS 17 «Property, plant and equipment» «деякі активи визнаються як «успадковані» через їх культурне, історичне значення або певне значення для середовища» [7], а щодо музейних фондів, то НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» відносить їх до активів, «що мають історично успадковану вартість та потенціал корисності, який обмежується характеристиками культурної або історичної спадщини» [3]. Таким чином ні в міжнародних, ні в вітчизняних стандартах не міститься вичерпної інформації щодо сутності відповідно активів спадщини чи музейних фондів. Поряд з цим, в Україні термін "музейні фонди" широко використовується в практичній діяльності музеїв, наукових працях та законодавчих і нормативних актах. Музеєзнавці розглядають фонди музею як сукупність всіх належних музею музейних предметів з віднесеними до них науково-допоміжними матеріалами. Музейні предмети всіх музеїв країни створюють Музейний фонд України. Згідно Закону України «Про музеї та музейну справу»: «музейний фонд України - сукупність окремих музейних предметів, музейних колекцій, музейних зібрань, які постійно зберігаються на території України, незалежно від їх походження та форм власності, а також музейних предметів і музейних колекцій, що знаходяться за межами України і є власністю України або відповідно до міжнародних договорів

підлягають поверненню в Україну» [4].

Таблиця 1

Порівняльна характеристика порядку визнання та обліку об'єкта дослідження відповідно до міжнародних і національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі

Критерії, що аналізуються	**IPSAS 17 «Property, plant and equipment»** [7]	**НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»** [3]
1. Найменування об'єкта дослідження	Активи спадщини	Музейні фонди
2. Визначення терміну	«деякі активи визнаються як «успадковані» через їх культурне, історичне значення або певне значення для середовища»	активи, «що мають історично успадковану вартість та потенціал корисності, який обмежується характеристиками культурної або історичної спадщини»
3. Приклад активів спадщини (музейних фондів)	«історичні будівлі і пам'ятники, місця археологічних розкопок, заповідні зони і природні заповідники, твори мистецтва»	«історичні будинки та пам'ятники, археологічні ділянки, заповідники та природоохоронні зони, твори мистецтва тощо»
4. Ознаки об'єкта дослідження	«фінансова вартість таких активів, яка базується лише на ринковій вартості, ймовірно, не відображатиме їх культурної, освітньої або історичної вартості чи їхнього значення для середовища; законодавчі зобов'язання або зобов'язання, визначені статутом, можуть забороняти або суттєво обмежувати вибуття таких активів шляхом їх продажу; часто ці активи неможливо замінити, а з часом їхня вартість може збільшуватися, навіть якщо їх фізичний стан погіршується; може бути важко визначити строк їх корисної служби, який у деяких випадках може дорівнювати кільком сотням років»	не наведено
5. Обов'язковість обліку	IPSAS 17 «не встановлює для суб'єктів господарювання обов'язкового визнання активів спадщини»	Не містить ніяких обмежень щодо обв'язковості відображення в обліку
6.За якою вартістю оцінюється	Спосіб оцінки не встановлено, але зазначено, що на «вибір бази оцінки може впливати існування потенціалу альтернативної корисності»	Умовна вартість. «Розмір умовної вартості може визначатися законодавчими та іншими нормативно-правовими актами або складатися з сум страхування від пожежі, крадіжок, втрат, пошкоджень або іншої можливої шкоди»
7. Особливості оцінки окремих об'єктів	«Деякі активи спадщини мають інший потенціал корисності, ніж їх успадкована вартість, наприклад, якщо історична будівля використовується як офісне приміщення. У таких випадках вони можуть підлягати визнанню й оцінюванню подібно до інших основних засобів»	«У разі зміни потенціалу корисності активів, зокрема використання історичного будинку як офісного приміщення, його визнання і оцінювання здійснюються подібно до загальної оцінки основних засобів»
8. Нарахування амортизації	Не встановлено і не заборонено	«Не підлягають амортизації … музейні фонди»
9.Розкриття інформації у звітності	«Суб'єкти господарювання, які визнають активи спадщини, повинні розкривати інформацію щодо цих активів, зокрема, такі питання: а) застосована база оцінки, б) застосований метод нарахування амортизації, якщо такий використовується, в) валова балансова вартість, г) накопичена амортизація на кінець періоду в разі нарахування амортизації, д) узгодження балансової вартості на початок і кінець періоду з розкриттям її компонентів».	«Суб'єкти бухгалтерського обліку в державному секторі щодо музейних фондів наводять таку інформацію про ці активи: Застосована база оцінки. Первісна вартість.»

Таким чином, із запропонованого НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» переліку складових

музейних фондів фактично до них відносяться лише твори мистецтва, а щодо, наприклад, історичних будинків та пам'ятників, археологічних ділянок, то вони відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» [5] є об'єктами культурної спадщини. Вважаємо, що саме запозичений з міжнародної практики термін «активи спадщини» дозволить об'єднати в єдину групу активи, які мають специфічні, відмінні від інших активів ознаки.

В таблиці 2 наведено сукупність ознак, розроблених автором з врахуванням положень IPSAS 17«Property, plant and equipment», які є характерними для активів спадщини з метою відображення їх в бухгалтерському обліку.

Таблиця 2

Характерні ознаки віднесення об'єктів до активів спадщини з метою відображення їх в бухгалтерському обліку

Ознака	Пояснення
Цінність та автентичність (оригінальність)	Ці активи мають певну цінність: художню, історичну, етнографічну, наукову, археологічну, естетичну, етнологічну, архітектурну, мистецьку чи іншу культурну цінність. Як правило, вони незамінні
Складність грошової оцінки	Вважається, що такі активи є безцінними. Насправді вартість більшості активів може бути визначена виключно за допомогою експертної оцінки. Складність грошової оцінки заключається і в тому, що з часом, наприклад, їхня вартість може збільшуватися, навіть якщо їх фізичний стан погіршується
Невизначений термін експлуатації	Такі активи мають, як правило, невизначений строк корисного використання
Законодавчі обмеження операцій з активами	Як правило законодавчими актами передбачено обмеження стосовно продажу чи іншого вибуття музейних предметів, приватизації об'єктів культурної спадщини тощо

Незаперечно, що перераховані в таблиці 2 ознаки активів спадщини в своїй сукупності є нетиповими для інших активів, тому, на нашу думку, віднесення активів з характерними ознаками в групу «активи спадщини» виправдане, адже саме ці ознаки є вирішальними при формуванні облікової політики та відображенні інформації про них в системі бухгалтерського обліку.

Щодо обов'язковості обліку, то IPSAS 17 «Property, plant and equipment» не встановлює і не забороняє суб'єктам державного сектора визнання активів спадщини. Це, ймовірно, пояснюється саме рекомендаційним характером міжнародних стандартів. В НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» не міститься ніяких обмежень чи особливостей визнання активів спадщини, тому, ймовірно, що з 01.01.2013 року їх необхідно буде відображати в обліку і звітності за вартістю. Ми вважаємо, що активи спадщини слід визнавати активами та відображати в обліку і звітності за вартістю, адже немає сумнівів в тому, що вони "контрольовані в результаті минулих подій", а від їх використання в майбутньому очікується отримувати економічні вигоди (або вони мають потенціал корисності). Поряд з цим, враховуючи, що в сучасних умовах бухгалтерський облік активів спадщини залишається поза межами нормативно–законодавчого регулювання, а ряд нормативних актів взагалі його забороняє (наприклад, згідно з Інструкцією з обліку та збереження музейних цінностей, які знаходяться в державних музеях СРСР всі пам'ятники історії та культури, які зберігаються в музеях, балансовому бухгалтерському обліку за вартістю не підлягають) [1], вважаємо, що протягом 2011 та 2012 років оцінити активи спадщини та сформувати інформацію про їх наявність з метою відображення в обліку неможливо. Адже, як свідчать численні публікації, повної інформації про музейні предмети немає навіть в фондовому обліку багатьох музейних установ, а формування Державного реєстру нерухомих пам'яток України з обов'язковим проведенням експертної грошової оцінки не закінчено. Тому більш доцільно встановити певні правила та терміни взяття на облік активів спадщини. Крім того, мабуть слід погодитись з тим, що не всі активи спадщини доцільно чи можливо оцінити, а тому необхідно розробити правила відображення в звітності інформації про такі активи.

Звичайно, вирішальним фактором, який стримує відображення в системі бухгалтерського обліку інформації про активи спадщини є складність їх оцінки. В IPSAS 17«Property, plant and equipment» спосіб оцінки активів спадщини не встановлено, але зазначено, що на «вибір бази оцінки може впливати існування потенціалу альтернативної корисності» [7]. В цілому ж, стандарт надає перевагу оцінці за собівартістю чи справедливою вартістю. Відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» активи спадщини повинні оцінюватись за умовною вартістю, розмір якої «може визначатися законодавчими та іншими нормативно-правовими актами або складатися з сум страхування від пожежі, крадіжок, втрат, пошкоджень або іншої можливої шкоди» [3]. Крім цього, зазначено, що умовна вартість застосовується «за відсутності активного ринку у разі використання повноважень конфіскації, безоплатної передачі» [3]. Таким чином, якщо, наприклад, актив спадщини придбається за грошові кошти, то він буде оцінюватись за первісною вартістю, а якщо отримується безоплатно – за умовною вартістю. Ми вважаємо, що правила визначення умовної вартості відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» можуть значно ускладнити відображення інформації про активи в обліку, адже законодавчими та іншими нормативно-правовими актами не встановлено процедури визначення

умовної вартості, а страхова вартість встановлюється не за всіма активами спадщини. Тому, мабуть, більш доцільно оцінювати активи спадщини за первісною або переоціненою вартістю, при цьому право переоцінки надавати внутрішнім експертам суб'єкта господарювання, як це, приміром, роблять у Великобританії [8].

Щодо особливості оцінки окремих об'єктів, то в IPSAS 17 «Property, plant and equipment» та в НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» містяться схожі умови щодо активів спадщини з іншим потенціалом корисності, ніж їх успадкована вартість. Тільки, наприклад, якщо історична будівля використовується як офісне приміщення, то вона відповідно до IPSAS 17 «Property, plant and equipment» може підлягати визнанню й оцінюванню подібно до інших основних засобів [7], а відповідно до НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» - її «визнання і оцінювання здійснюються подібно до загальної оцінки основних засобів» [7].

Відповідно до IPSAS 17 «Property, plant and equipment» [7] не встановлено обов'язковості і не заборонено нарахування амортизації активів спадщини, в НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» зазначено, що «не підлягають амортизації ... музейні фонди» [3]. Знову ж таки, підходи до нарахування амортизації в міжнародному стандарті пояснюються його рекомендаційним характером. Щодо підходів в національному стандарті, то вважаємо, що вони не враховують специфіку окремих активів спадщини, термін експлуатації яких нетривалий. Тому амортизацію доцільно не нараховувати тільки на ті активи спадщини, які мають невизначений термін використання.

НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [2] визначає зміст та форми фінансової звітності в державному секторі. Наведені в додатках до положення форми звітності викликають велику кількість запитань. Щодо досліджуваних питань, то в активі балансу окремою групою активи спадщини (музейні фонди) відображати не передбачається. В Примітках до фінансової звітності музейні фонди наводяться окремою статею в складі основних засобів. На нашу думку, такі підходи до відображення в звітності активів спадщини помилкові. Адже, якщо музейні та інші установи будуть відображати активи спадщини на балансі у вартісному виразі, то включати їх в склад основних засобів, на нашу думку, недоцільно, в зв'язку з тим, що це може призвести до викривленого розуміння звітної інформації користувачами. То ж в балансі активи спадщини слід відображати окремою статею, з подальшою її розшифровкою в примітках до фінансової звітності.

Відповідно до вимог міжнародних стандартів суб'єкти господарювання, які визнають активи спадщини, повинні розкривати інформацію щодо цих активів, зокрема, такі питання: застосована база оцінки; застосований метод нарахування амортизації, якщо такий використовується; валова балансова вартість; накопичена амортизація на кінець періоду в разі нарахування амортизації; узгодження балансової вартості на початок і на кінець періоду з розкриттям її компонентів [7]. Національний стандарт наводить досить незрозумілий перелік інформації стосовно музейних фондів, яку слід розкривати у примітках до фінансової звітності, а саме застосовану базу оцінки та первісну вартість. По-перше, така інформація дуже обмежена і не дає користувачам звітності достатніх даних для розуміння ними вартості активів спадщини та ключових особливостей управління ними. По-друге, як зазначалося, не всі активи спадщини передбачається обліковувати за первісною вартістю. Вважаємо, що в примітках до фінансової необхідно наводити інформацію про всі активи спадщини, незалежно від того обліковуються вони на балансі чи ні. А саме:

– по тим активами спадщини, які не відображаються в балансі за вартістю, слід вказати їх значення та причини не включення до балансу;

– по тим активам, які відображаються в балансі за вартістю, необхідно зазначити застосовану базу оцінки; дату проведення оцінки та хто її здійснював; первісну чи переоцінену вартість активів спадщини на початок та кінець звітного періоду, а також будь-які суттєві обмеження при визначенні вартості; узгодження вартості на початок і на кінець періоду з розкриттям її компонентів; застосований метод нарахування амортизації, якщо такий використовується, накопичену амортизацію на кінець періоду в разі нарахування амортизації.

Таким чином, НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» не в достатній мірі розкриває порядок обліку музейних предметів і колекцій чи об'єктів культурної спадщини, які в міжнародній практиці об'єднуються терміном «активи спадщини». Враховуючи досить специфічні риси, якими володіють активи спадщини, а також їх різноманітність, вважаємо за доцільне передбачити окремий стандарт, який би містив детальні рекомендації щодо обліку активів спадщини та відображення інформації про них у звітності, а також окремі приклади формування інформації про активи спадщини різних видів.

Висновки з проведеного дослідження. Формування облікової та звітної інформації про музейні предмети і колекції чи об'єкти культурної спадщини не нова проблема для більшості країн, але в той же час вона залишається не достатньо вивченою та суперечливою. В Україні до недавнього часу бухгалтерський облік таких активів залишався поза межами нормативно–законодавчого регулювання. Але з прийняттям НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» їх передбачається з 01.01.2013 року відображати в обліку і звітності за вартістю, що викликає цілий ряд сумнівів, оскільки стандарт не містить достатньої інформації для практичного застосування його положень.

Узагальнення зарубіжного та міжнародного досвіду активів спадщини дозволяє сформувати

пропозиції для удосконалення змісту національних положень бухгалтерського обліку в державному секторі:

1) активи, які мають художню, історичну, етнографічну, археологічну, естетичну, архітектурну, мистецьку чи іншу культурну цінність, наприклад музейні предмети і колекції чи об'єкти культурної спадщини слід узагальнювати не терміном «музейні фонди», а запозиченим з міжнародної практики терміном «активи спадщини»;

2) національні стандарти повинні містити визначення активів спадщини та їх характерні ознаки;

3) враховуючи складність взяття на облік в обмежений термін активів спадщини, необхідно встановити певні правила цієї процедури та терміни;

4) необхідно передбачити можливість відображення в обліку та звітності інформації про ті активи спадщини, які ще не оцінені або оцінку яких провести не можливо з різних причин;

5) передбачити оцінку активів спадщини за первісною або переоціненою вартістю, при цьому право переоцінки надавати внутрішнім експертам суб'єкта господарювання;

6) амортизацію доцільно не нараховувати тільки на ті активи спадщини, які мають невизначений термін використання;

7) в балансі активи спадщини слід відображати окремою статею з подальшою її розшифровкою в примітках до фінансової звітності;

8) примітки до фінансової звітності повинні містити стосовно активів спадщини інформацію, яка забезпечить користувачів звітності достатніми даними для розуміння вартості активів спадщини та ключових особливостей управління ними;

9) необхідно розробити окремий стандарт, який би містив детальні рекомендації щодо обліку активів спадщини та відображення інформації про них у звітності, а також окремі приклади формування інформації про активи спадщини різних видів.

Бібліографічний список

1. Інструкція з обліку та збереження музейних цінностей, які знаходяться в державних музеях СРСР: затв. наказом Мінкультури СРСР від 17.07.1985р. № 290 // режим доступу: http://www.businesspravo.ru /Docum/DocumShow_ DocumID_33809.html.

2. НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» затв. наказом Мінфіну України від 28.12.2009 № 1541 // режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=238792&cat_id=50097

3. НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»: затв. наказом Мінфіну України від 12.10.2010 № 1202 // режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/ publish/printable_article?art_id=277388

4. Про музеї і музейну справу: Закон України від 29.06.95 р. №249/95-ВР // режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg= 249%2F95-%E2%F0.

5. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.06.2000 № 1805-ВР // режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main. cgi?page= 2&nreg=1805-14

6. Стратегія модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007 – 2015 роки: затв. постановою Уряду від 16.01.2007р. № 34 // режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=34-2007-%EF.

7. IPSAS 17 «Property, plant and equipment» // режим доступу: http://www.ifac.org/Members/DownLoads/ipsas-17-property-plant.pdf

8. FRS 30 "Heritage assets", june 2009 // режим доступу: http://www.frc.org.uk/images/uploaded/documents/FRS30%20Web%20Optimised.pdf

Анотація

Досліджено підходи до розкриття інформації про активи спадщини у відповідності з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі. Проведено аналіз взаємозв'язку національних та міжнародних стандартів.

Ключові слова: *активи спадщини, музейні фонди, музейні предмети, об'єкти культурної спадщини, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, успадкована вартість, первинна вартість, переоцінена вартість*

Аннотация

Исследованы подходы к раскрытию информации об активах наследия в соответствии с Национальными положениями (стандартами) бухгалтерского учета в государственном секторе. Проведен анализ взаимосвязи национальных и международных стандартов.

Ключевые слова: *активы наследия, музейные фонды, музейные предметы, объекты культурного наследия, международные стандарты бухгалтерского учета, унаследованная стоимость, первоначальная стоимость, переоцененная стоимость*

Annotation

The approaches to disclosure of information about heritage in accordance with National Statements (standards) of accounting in the public sector are investigated. The analysis of national and international correlation is done

Key words: *heritage assents, museum funds, museum objects, cultural heritage, international accounting standards, inherited value, primary value, revalued amount.*

УДК 338.262

Ожема С.В.,
ст. викладач кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності,
Приватний вищий навчальний заклад Луцький гуманітарний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Постановка проблеми. Концептуальні питання щодо стратегічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності є надзвичайно важливими в системі державного регулювання в теперішніх умовах господарювання та рівня інтеграційних процесів України. Актуальними є питання процесу формування стратегічних орієнтирів здійснення ЗЕД регіонами України із використанням сучасних підходів та методологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед фахівців, що вивчають проблематику державного регулювання, в тому числі зовнішньоекономічною діяльністю слід виділити роботи Горіна Н., Мокія А., Шубравської О. Проведений аналіз результатів їх наукових досліджень показує, що не вирішеними залишаються питання державного регулювання стратегічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності, зокрема на регіональному рівні .

Постановка завдання. Метою даної статті є системне дослідження складових елементів формування стратегії, обґрунтування концепції стратегічного розвитку зовнішньоекономічної діяльності в системі державного регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) на національному рівні виявляється через формування та здійснення зовнішньоекономічної політики. Зовнішньоекономічна політика держави – це цілеспрямована діяльність держави щодо формування і використання зовнішньоекономічних зв'язків, спрямована на забезпечення національних економічних інтересів у сфері розвитку та взаємодії національних економік загалом і національних суб'єктів міжнародного бізнесу зокрема [1, с. 13].

Державні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності мають різну компетенцію, але в сукупності повинні взаємодоповнювати один одного і створювати дієвий механізм регулювання і контролю за зовнішньоекономічною діяльністю держави [8, с.139].

Рівні регулювання зовнішньоекономічною діяльністю: вищий законодавчий орган – Верховна Рада; вищий виконавчий орган – Кабінет Міністрів; Міністерства та відомства, які безпосередньо займаються економічними зв'язками із зарубіжними країнами і питаннями реалізації державної зовнішньоекономічної політики; органи місцевого (регіонального) управління ЗЕД; недержавні і напівдержавні організації; підприємства – суб'єкти ЗЕД [3, с. 84]. Варто, на нашу думку, виділяти окремо рівень державного регулювання ЗЕД та інші регулятори, які так чи інакше взаємодіють із державними.

Однією з центральних проблем забезпечення сталого економічного розвитку України є відсутність чітких стратегічних орієнтирів реалізації національної соціально-економічної моделі, відзначає Шубравська О. [9, с. 13]. Так важливим аспектом постає визначення концептуальних підходів щодо стратегічного розвитку ЗЕД в системі державного регулювання. Окремо варто звернути увагу на розробку державних цільових комплексних програм, які можуть безпосередньо стосуватися стратегічного розвитку у сфері ЗЕД.

Розроблення і реалізація державних цільових комплексних програм базується на складових елементах втручання державних органів у економічний процес суспільного виробництва в умовах